

דמהני עדל"ת דהתורה הכשירה ללורך המלוא
 מה שמנעה בלא המלוא ואף שמנעה תורה
 במקום אחר חייבי כריתות מחלות הקדושין,
 אבל מה שצריך כאן ציבוס חלות הקנין ללורך
 המלוא הכשירה תורה את החסרון והמניעה
 להיות ראוי לקנין משום לורך המלוא יעו"ש
 זכ"ד, וצקוב"ע (ס"ג) וצאחיעזר (ס"ג).

והנה לקמן (ט"ז ז) אמר רב יהודה א"ר אסי
 עובד כוכבים שקידש בזמן הזה חוששין
 לקדושין שמא מעשרת השצטים הוא כו'
 ופירש רש"י שנשאו עובדות כוכבים וקסצר
 דעובדת כוכבים שילדה מישראל הולד ממזר
 וחוששין לקידושי ממזר, וצתום' שם כתבו דרז
 אסי סצר כר"ע דאין קידושין תופסין צחי"ל,
 ותמכו האחרו' דא"כ אמאי חוששין לקידושין
 והא אי נמי מעשרת השצטים הוא ממזר הוא
 ולר"ע לא תפסי קידושין דידיה, ודוחק
 לאוקמי דכל מאי דחוששין לקידושין היינו
 צקידש גיורת דוקא.

ויצוין צאצני מילואים (ס"ד סק"ז) דכתז
 ליישב דכיון דאינו אלא ספק ממזר
 וספק ממזר מותר מן התורה, תפסי ציה
 קידושין, ואע"ג דאיכא ממ"נ דאי לאו ממזר
 הוא גוי הוא וצגוי נמי לא תפסי קידושין, אך
 כיון דהיתרא דספק ממזר הוי היתר ודאי,
 א"כ לצד דכלפי שמיא גליא דהוי ממזר נמי
 תפסי ציה קידושין, כיון דלית ציה איסור
 צפועל.

והאחרו' האריכו לתמוה ע"פ מה דבוכיחו
 מכמה דוכתי דדינא דלא תפסי

או אחותו ולא משום האיסור אם כן לא שייך
 שיבני מה שידחה העשה את הל"ת שיתפוס
 צה קנין דמ"מ צתו היא, אלא ודאי מוכח מזה
 דצלי איסור ציאה תפים קדושין צכל עריות,
 היינו דכל שלא תהיה אסורה לו אין עליה שם
 ערוה, ורק אם היא אסורה עליו היא נקראת
 ערוה, ומשו"ה אם עשה דוחה ל"ת והיא
 מותרת לו אין עליה שם ערוה ותפים צה קנין,
 ועוד ראייה דהרי צחייבי כריתות לא תפים
 זיקה כלל משום דזיקה גם כן קלת קנין
 כמש"כ הרשצ"א צדף כ' ע"צ ואיך ס"ד
 דהש"ס לידחי עשה ל"ת צח"כ, כיון דזיקה
 לא תפים צהם, וכל היכא דזיקה לא תפים
 ליתא לדין יצום כלל, ועל הזיקה לא שייך עשה
 דוחה ל"ת, אלא ודאי דעיקר תלוי צדין ציאה,
 כל שהציאה מותרת תופס צה קדושין,
 ומשו"ה גם זיקה תפים צה, וזה נראה צרור
 עכ"ל אולם נתקשה שם מהא דאף צגוונא דאין
 איסור חל על איסור לא תפסי קידושין, וכן
 מסומא לרבי יהודה להבך שיעות דפטור אף
 מלא תעשה וכתז וז"ל ומה שהקשינו מסומא
 או כגון שאין איסור חל על איסור נראה,
 דצאמת אין תלוי דין תפיסת קדושין צאיסור
 ציאה, דשני דיניס הם צתורה צעריות, ולא
 משום זה מנעה תורה קדושין צעריות כדי
 שלא יעצור צאיסור ציאה, אלא דזהו סימן
 צעריות כל היכא שהיא אסורה עליו, אבל אם
 צתו מותרת לו הרי היא כשאר נשים לדידיה
 עכ"ל, ויעוין צדצרייו (ס"ה) דהאריך לצאר דדין
 תפיסת קידושין לא תלי צאיסור ציאה אלא
 שהחסרון שגורם שע"ז רחקה התורה
 התקרצות לציאה זה החסרון ג"כ גורם למנוע
 ממנה תפיסת קדושין עכ"ל ושם ציאר הא

קידושין לא תלי באיסור צפועל וכנ"ל, וא"כ מסתברא דצמקום היתרחא דספק ממזר אכתי איכא דינא דלא תפסי קידושין, ואף דליכא איסור ביאה צפועל.

ונראה לדון בישוב דצרי האצני מילואים, דהנה שיטת רש"י לקמן בס"פ החולץ (מע 3 להבנת תוס' ס"ט) וש"ר שם דכל היכא דלא תפסי קידושין ה"ה דאי נעשית ערוה פקעי קידושיה, ותמכו האחרו' דלקמן צפרק הערל (עט 3) מצוחר דמי שנשא אשה ונעשה פלוט דכח ומת הרי הוא מפיל את אשתו ליבום אף לר"ע דאין קידושין תופסין בחי"ל ויעוין באחרו'.

ונראה לדון, דהנה יעוין בחידושי מרן רי"ז הלוי (ה' יבום וחליה) דנקט בצפשיטות דחי"ל לר"ע לאו עריות ניגוה אלא דלא תפסי צבו קידושין, וביאור הדברים נת' לעיל דשם ערוה הוי היכא דיסוד האיסור על הנישואין, אך חי"ל דכהונה הרי יסוד איסורן מחמת הפגיעה צקדושת הכהונה וכן צפסולי קהל משום קדושת הקהל וכו', ואמנם צסוטה (יה 3) איתא דצבי עקיבא משוי חייבי לאוין כי

ערוה, אך נתצאר דל"ה ערוה ממש, אלא דדין כערוה.

והנה התוס' (מע 3) תמכו על שיטת רש"י דכל היכא דלא תפסי קידושין ה"ה צנעשית ערוה לאחר מכן פקעי, דא"כ למאי צעינן קרא דקידושין תפסי צנדה תיפו"ל מהא דודאי לא פקעי, דאל"כ לא הנחת צת לאצברהס אצינו יושצת תחת צעלה.

ויעוין צרמצ"ן (סג) דתי' וז"ל סוטה נמי הא תפסי צה קדושי, פירש"י ז"ל דלא פקעי קדושי קמאי, ואיכא דקשיא ליה דתפסי צה אס גרשה מנא לן, וכי תימא כיון דלא פקעי קמאי צתראי נמי תפסי צה, א"כ צנדה נמי נימא הכי אלמא צעינן צשילחי פרק האומר מנא לן ואמרינן אמר קרא תהיה צנדה אפילו צשעת גדתה תהא צה הויא, ולאו קושיא היא דשאני נדה דשינוי החוזר לצרייתו הוא ואס אתה אומר קידושין פוקעין ממנה לא הנחת צת לאצברהס אצינו יושצת לפני צעלה, אצל עכשוי כיון דחייבי כריתות היא שמא לא תפסי צה קדושין שלא נמסרו לציהא עכ"ל.

* אך יעוין בתוס' צקידושין (סח א) דהציאו דצרי רש"י צמכילתין וכתבו וז"ל משמע מתוך לשון הקונטרס שאינו מודה אלא צסוטה שלא ילאת תחת צעלה דהכי משמע לישאנא שצרי עדיין קידושין תופסין צה כלומר הקידושין שנחקקה צהן צבר אצל מחזיר סועתו כלומר שגרשה וחזר וכנסה לא מיירי דצהא לא מודה ר"ע דודאי הולד ממזר עכ"ל, ומצוחר דפירשו כונת רש"י דכל דינא דאין הולד ממזר מסוטה לר"ע היינו צגוונא דלא גירשה, ומשום דהכי דאס גירשה לא תפסי צה קידושין, מ"מ כל זמן דלא גירשה לא פקעי [ולפ"ז מוכח מדצרי רש"י איפכא] והא דאין הולד ממזר, היינו משום דיסוד הא דמזמרות תלויה צתפיסת קידושין היינו משום דגדר ממזר היינו "מוס זר" כדאיתא לקמן (עו 3) וביינו כל דנולד צלא אישות כלל, וזנות צעלמא היכא דתפסי קידושין לא חשיבא זנות גמורה [וכדק"ל (סא 3) דאין זונה אלא צנצעלה צעילת זנות דלא תפסי קידושין ואכמ"ן] ולהכי דוקא צגוונא דלא תפסי קידושין הוי ממזר, אך היכא דאיכא אישות צפועל ומשום דקידושין דמעיקרא לא פקעי, לא הוי נמי ממזר.

כעריות (יא א) ומשום דיסוד איסורה משום דאיכא קלקול צאישות וכדנת' לעילן.

ומעתה מיושב הא דנשא אשה ונעשה פלוט דכא ומת מפיל את אשתו ליבוס, דצחי"ל לר"ע כיון דיסוד דינא דלא תפסי קידושין אינו אלא דין צמעשה הקידושין ומשום דלא נמסרו לציאה, צזה כל דחיילי תו לא פקעי [ונת' עוד במקור"א].

ומעתה יש ליישב נמי דצרי האצני מילואים, דיש לומר דמודה בעלמא דדינא דלא תפסי קידושין לא תלי צאיסור צפועל אלא בעלם השם ערוה, דכל דלא חזיא לאישות לית צה תפיסת קידושין, אך צחי"ל לר"ע כגון ממזר, דל"ה ערוה, צזה יסוד הדין דלא תפסי קידושין אינו אלא משום דלא נמסרו לציאה [וכדס"ד גצי נדה] וצזה י"ל דתלי צאיסור צפועל, ולהכי צספק ממזר דליכא איסור ציאה צפועל, הרי הוו קידושין המסורין לציאה ושאיר תפסי ציה קידושין.

וביאור דצרי הרמז"ן הוא, דתרי דיני דלא תפסי קידושין צעריות איכא, חדא דכיון דהויא אשה אסורה ואינה ראויה לאישות ל"ש צה חלות קידושין, וצזה דינא דכשם דלא חיילי מעיקרא ה"נ פקעי אחר דחיילי, אך מלבד זה איכא דין נוסף צ"מעשה הקידושין" דכל היכא דלא חזיא לציאה צשעת מעשה הקידושין לא תפסי צה קידושין, וגדה כיון דהוי שינוי החוזר לצרייתו השיצא חזיא לאישות, אלא דס"ד דאכתי אית צה כך דינא דאיכא צמעשה הקידושין דלא חייל היכא דלא חזיא השתא לציאה.

ומעתה נראה לדון דחי"ל לר"ע כיון דלא ערוה נינהו, דמיין לנדה, והא דלא תפסי צה קידושין אינו אלא משום כך דינא דהוי אין מסורין לציאה, ולהכי צחי"ל לר"ע נהי דלא תפסי, אך צנעשית אסורה לאחר מכן לא פקעי [והא דצסוטה צעינן קרא היינו משום דסוטה הויא ערוה, דעומאה כתיב צה

בענין שומרת יבם של אביו

לא יקה איש וגו' וצבנן אי הוי סמיך ליה דקאמרת השתא דלא סמיך ליה דכתיב לא יקה איש את אשת אביו צנתים צשומרת יצם הכתוב מדצר ולעצור עליו צשני לאוין, ולקמן צפרק נושאין על האנוסה (זא א) פריך ותיפוק ליה משום יצמה לשוק ומשני לעצור עליה צשלשה לאוין ואיצעית אימא לאחר מיתה.

תנן נושא אדם אנוסת אביו ומפותר אביו אנוסת צנו ומפותר צנו רצי יהודה אוסר צאנוסת אביו ומפותר אביו ואמר רצ גידל אמר רצ מ"ע דרצי יהודה דכתיב לא יקה איש את אשת אביו ולא יגלה כקף אביו כקף שראה אביו לא יגלה וממאי דצאנוסה כתיב מעילויה דקרא דכתיב ונתן האישה השוכצ עמה לאצוי הנערה חמשים כסף וסמיך ליה

אשת איש, ומשום נדה עכ"ל, ויעוין צמח"י קורקוס דעמד דמצואר מדצרי הרמז"ס דהא דחייל איסור מוסף צ' שמות היינו דוקא כגון אשת אח ואשת אב, אך מחמת איסור אשת איש לא חשיב מוסף, וצ"ח המכרי"י קורקוס דדוקא אשת אח ואשת אב דתרוויכו הוו משום קורבה, מהני להחשב מוסף אף דלא הוו שם אחד ממש, משא"כ איסור אשת איש דאינו משום קורבה [ועוד הוסיף שם משום דאשת איש חיה לה היתר אחר גירושין ומיתה ולכ"ל ל"מ למיהוי איסור מוסף לאשת אב דאיסור אף אחר גירושין ומיתה יעו"ש ויעוין צשעמ"ק (כריתות ט)].

וביאור הדברים לכאורה, דצחמת ל"ש דין מוסף אלא צשם אחד, אלא דכל העריות דקורבה חשיבי כשם אחד לענין זה, דיסוד איסורן "איש איש אל כל שאר צשרו לא תקרבו לגלות ערוה" ואין זה אלא תרי היכ"ת לקורבה ומשא"כ איסור אשת איש דלא הוי משום קורבה (וע' אצ"מ קע"ג) [ויעוין צתום' (ה א) דרצ"א סבר דלא אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי אלא צשם אחד כגון מזורע ובעל קרי, ויעוין צחי' הגרע"א שם דכתב דצ' ענינים ממש לכולי עלמא לא אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי אלא דלענין אשת אחיו ואחות אשה דנכללו כל העריות לענין כרת דכתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות ומסבירא הוי כחלב וחלב לחייב בהעלם כולם העאת אחת אלא דינא כרת בצחותו לחלק, ומש"ה מקרי שם אחד יעו"ש, מיהו לדרך זו לכאורה אף אשת איש הויא כשם אחד, אך יתכן לדון דרק איסורי קורבה חשיבי כשם אחד] והוא ע"ד

והנה האחרו' תמכו צעיקר דינא דשומרת יבם של אציו דהא אין איסור חל על איסור, והיאך חייל על איסור דודתו, ועוד עמדו האחרו' צדצרי הרמז"ס דהשמיט האו דינא דשומרת יבם של אציו ויעוין צחי' הגרע"א.

ונראה לדון, דהנה יעוין צתום' לקמן (ל"ג) דהא דקי"ל דאיסור חל על איסור צאיסור מוסף היינו אף היבא דהוי צ' שמות, וכגון היבא דנשא אציו אשה האסורה לו, כיון דאתווסף צה איסורא לאחי אציו מדין אשת אח אתווסף נמי איסור לדידיה ונאסרה מדין אשת אב, והוכיחו כן מסוגיא דכריתות (יד צ).

ולכאורה לפ"ז ניחא נמי הכא, דכיון דנעשית השתא יבמה לשוק ונאסרה לכולי עלמא חשיב איסור מוסף וחייל נמי איסורא דשומרת יבם של אציו.

והנה יעוין צרמז"ס (פ"ד משנגות ה"ג) וז"ל יש צועל צעילה אחת וחייב עליה שמונה חטאות, כינא יעקב שהיתה לו בת מזלפה כו' מת ישמעאל ונפלה לייבום לפני יצחק ועבר יצחק וייבמה אף על פי שהיא שנייה לו מתוך שנאסרה על שאר אחיו נוסף צה איסור ליעקב משום אשת אציו ומשום אשת איש ששני האיסורין צאין כאחת, אם שגג יעקב וצא על סרה זו כשהיא נדה צחיי יצחק צעלה וצחיי רחל אשת יעקב הרי זה חייב עליה שמונה חטאות, משום צת צתו, ומשום אחות אשתו, ומשום כלתו, ומשום אשת אחיו, ומשום אשת אחי אציו, ומשום אשת אציו, ומשום

אח ואשת איש לא חשיב מוסיף, משום דאשת
 איש לא הוי משום קורבה ולא הוי שם אחד,
 שוב א"א לומר כמשנ"ת דטעמא דחייל
 איסורא דשומרת יבם של אביו על איסור
 דודתו היינו משום דהוי מוסיף מחמת יבמה
 לשוק, דהא יבמה לשוק צפשוטו הוי כעין אשת
 איש [וכ"ש אי יסודו משום ציטול היבום]
 וא"כ הוי תרי שמות ממש דלא אמרינן בזה
 מוסיף.

הא דמצוהר בתום' שם דאף מאן דסבר דלא
 אמרינן כולל אלא בשם אחד, מודה באכילה
 ועבודה בטומאה דחשיבי כשם אחד משום
 דתרוויכו נאסרו בלשון קריבה יעו"ש, ואף
 דדאי חלוקין לענין חיוב, דמ"מ לענין הא
 חשיבי כשם אחד.

ולכאורה לפי המצוהר בדברי הרמב"ם
 [לביאור המהר"י קורקום] דאשת